PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DKK1-423/3/13/GG

Warszawa, dnia 04 czerwca 2013 r.

DECYZJA Nr DKK - 67/2013

Na podstawie art. 18 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na nabyciu przez PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie części mienia Iberdrola Renewables Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, na zasadach określonych we wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 19 marca 2013 r. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na nabyciu przez PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej „PGE S.A.") części mienia Iberdrola Renewables Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („Iberdrola Polska").

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające zgłoszenie zamiaru koncentracji, bowiem:

- łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 1 mld euro,

tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej także „ustawą antymonopolową",

- nabycie przez przedsiębiorcę części mienia innego przedsiębiorcy, jeżeli obrót realizowany przez to mienie w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 10 mln euro, jest jednym ze sposobów koncentracji, określonym w art. 13 ust. 2 pkt 4 ustawy antymonopolowej,

zostało wszczęte postępowanie w niniejszej sprawie, o czym Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu" lub „organem antymonopolowym", zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 267) powiadomił PGE S.A. pismem z dnia 5 kwietnia 2013 r.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Przyczyny i opis transakcji

Dla realizacji niniejszej koncentracji PGE S.A. i Energa S.A. z siedzibą w Gdańsku utworzyły na podstawie umowy z dnia 3 grudnia 2012 r. konsorcjum transakcyjne w celu **[tajemnica przedsiębiorstwa –zał. pkt 1].** Szczegółowe zasady współpracy w ramach konsorcjum zostały określone w umowie o współpracy z dnia 7 grudnia 2012 r.

W myśl założeń umowy konsorcjum strony zawarły w dniu 26 lutego 2013 r. z Renovables Energia S.A. z siedzibą w Walencji (Hiszpania) przedwstępną umowę nabycia udziałów Iberdrola Polska. Zgodnie z powyższą umową PGE S.A. nabędzie wspólnie z Energa Hydro Sp. z o.o. z siedzibą w Straszynie (podmiot zależny Energa S.A.) określoną liczbę udziałów w Iberdrola Polska, aby niezwłocznie po ich nabyciu przystąpić do podziału Spółki. Podział aktywów Iberdrola Polska nastąpi w proporcji odpowiadającej ilości nabytych udziałów przez każdego z partnerów konsorcjum i w sposób określony we wspomnianej wyżej umowie o współpracy

(w załączniku 5.1 do umowy). Zgodnie z tą umową PGE S.A. obejmie część składników majątkowych Iberdrola Polska, na które składają się:

(1) **[tajemnica przedsiębiorstwa –zał. pkt 2]**;

(2) mienie, które posłuży do **[tajemnica przedsiębiorstwa –zał. pkt 3]**.

Deklarowanymi przez PGE S.A. przyczynami koncentracji są:

- zamiar zwiększenia potencjału grupy kapitałowej PGE (dalej „Grupa PGE") w zakresie pozyskiwania świadectw pochodzenia, będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w źródłach odnawialnych (tzw. zielonych certyfikatów). Realizacja transakcji wpłynie na poszerzenie bazy wytwórczej Grupy PGE opartej na wytwarzaniu energii w źródłach odnawialnych oraz stworzy możliwości jej rozwoju w przyszłości;
- sprostanie wymogom przepisów prawa energetycznego związanych z obowiązkiem umarzania określonej ilości świadectw pochodzenia, będących potwierdzeniem wyprodukowania energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii. W 2012 r. i w latach poprzednich Grupa PGE odnotowała niedobór tych świadectw, w związku z czym dążeniem Grupy jest zwiększenie możliwości ich pozyskiwania celem sprostania ustawowym wymogom w zakresie umarzania określonej ilości tych świadectw, poprzez podniesienie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie mocy produkcyjnych Grupy PGE;
- dywersyfikacja struktury paliwowej Grupy PGE opartej głównie na węglu brunatnym i kamiennym, poprzez m.in. wytwarzanie energii w źródłach odnawialnych, co w sposób istotny przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego i do realizacji założeń Pakietu Klimatycznego. Wymuszenie na polskiej energetyce inwestowania w nowe źródła energii, które jednocześnie powinny mieć charakter przyjazny środowisku naturalnemu, powoduje konieczność poszukiwania stosunkowo szybkich i łatwiejszych do sfinansowania rozwiązań, realizujących powyższe wymogi. Nabycie farm wiatrowych przez Grupę PGE w ramach niniejszej transakcji (jak również w ramach równoległej transakcji, o której mowa w przypisie 9) przyczyni się do realizacji powyższych celów w zakresie rozwijania odnawialnych źródeł energii, które na bazie obowiązujących regulacji jest jednocześnie rozwiązaniem ekonomicznie uzasadnionym.

Ponadto PGE S.A. podkreśla, iż w związku z zamiarem ograniczenia przez Grupę Iberdrola działalności na terenie Polski dzięki planowanej koncentracji działalność wytwórcza i inwestycyjna Grupy będzie kontynuowana, utrzymane zostaną także miejsca pracy, a majątek produkcyjny nie będzie ulegał deprecjacji.

Uczestnicy koncentracji

I. PGE S.A. – aktywny uczestnik koncentracji − jest spółką notowaną od listopada 2009 r. na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, a jej większościowym akcjonariuszem jest Skarb Państwa (posiada 61,89% akcji według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.). PGE S.A. pełni funkcję spółki zarządzającej (dominującej) w Grupie PGE, składającej się obecnie z około 50 spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych od PGE S.A.

Grupa PGE jest największą w Polsce pionowo zintegrowaną grupą energetyczną dostarczającą energię elektryczną do ponad 5 mln odbiorców (przedsiębiorstw, instytucji, gospodarstw domowych). W 2012 r. łączna wielkość mocy zainstalowanych w Grupie PGE wynosiła 12,9 GW, a ilość wyprodukowanej energii elektrycznej 57,05 TWh. Grupa PGE posiada własne sieci energetyczne, których łączna długość w 2012 r. wynosiła 277,2 tys. km.

Spółki z Grupy PGE prowadzą działalność w następujących segmentach branżowych:

- *energetyka konwencjonalna*, obejmująca poszukiwanie i wydobycie węgla brunatnego oraz produkcję energii elektrycznej w elektrowniach i elektrociepłowniach. Segmentem tym zarządza PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z siedzibą w Bełchatowie dysponująca kopalniami węgla brunatnego w Bełchatowie i Turowie, elektrowniami: Bełchatów, Opole, Turów, Dolna Odra oraz elektrociepłowniami: Bydgoszcz, Kielce, Rzeszów, Lublin-Wrotków, Gorzów i Zgierz;
- *energetyka odnawialna*, obejmująca wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach szczytowo-pompowych oraz w źródłach odnawialnych. Za działalność tego segmentu odpowiada PGE Energia Odnawialna S.A. z siedzibą

w Warszawie, która aktualnie administruje 29 elektrowniami wodnymi oraz 3 farmami wiatrowymi;

- *obrót hurtowy*, obejmujący sprzedaż i zakup energii elektrycznej na rynku hurtowym, obrót uprawnieniami do emisji CO_2 oraz prawami majątkowymi, wynikającymi ze świadectw pochodzenia, a także zakup i dostawy paliw. Powyższa działalność prowadzona jest przez spółkę-matkę Grupy PGE, tj. PGE S.A.;
- *dystrybucja*, obejmująca zarządzanie lokalnymi sieciami dystrybucyjnymi oraz przesyłanie przez nie energii elektrycznej. Ten segment nadzoruje PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, której podlegają oddziały w Lublinie, Rzeszowie, Skarżysku-Kamiennej, Zamościu, Łodzi-Miasto, Łodzi-Teren i Warszawie, pełniące funkcje operatorów systemu dystrybucyjnego;
- *sprzedaż detaliczna*, obejmująca sprzedaż energii elektrycznej oraz świadczenie usług odbiorcom końcowym. Działalność w tym zakresie prowadzona jest przez PGE Obrót S.A. z siedzibą w Rzeszowie, poprzez oddziały w Lublinie, Łodzi (Oddział I i II), Zamościu, Warszawie, Białymstoku i Skarżysku-Kamiennej.

Ponadto w Grupie PGE działa także szereg spółek wspierających podstawowe obszary działalności Grupy oraz działających w obszarach nie związanych z branżą energetyczną, takich jak: hotelarstwo, transport, ochrona, usługi serwisowe.

II. Iberdrola Polska – pasywny uczestnik koncentracji – prowadzi działalność w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji farm wiatrowych na terenie Polski oraz wytwarzania energii elektrycznej, a także - incydentalnie - zajmuje się dzierżawą linii wysokiego napięcia na rzecz podmiotów trzecich.

Iberdrola Polska należy do Grupy Iberdrola, składającej się z szeregu spółek kontrolowanych bezpośrednio bądź pośrednio przez Iberdrola S.A.[1] z siedzibą w Madrycie (Hiszpania). Grupa Iberdrola jest jedną z pięciu największych firm energetycznych w Europie, uznawana jest również za światowego lidera w sektorze energetyki wiatrowej. Poprzez swoje spółki zależne działa w ponad 40 krajach

[1] Iberdrola S.A. jest piątą co do wielkości firmą notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Madrycie.

obsługując ponad 30 mln klientów. Działalność operacyjna Grupy Iberdrola skupia się na czterech obszarach, tj.:

- wytwarzaniu, dystrybucji oraz przesyle energii elektrycznej,
- sprzedaży hurtowej i detalicznej energii elektrycznej,
- działalności związanej z energią ze źródeł odnawialnych,
- pozostałej działalności, w szczególności projektowej, budowlanej oraz związanej z obsługą nieruchomości.

W Polsce Grupa Iberdrola, obok Iberdrola Polska, posiada dwie inne spółki zależne z siedzibami w Warszawie, tj.: Iberdrola Energia Sp. z o.o., która zajmuje się poszukiwaniem możliwości inwestycyjnych na terenie Polski związanych z gazownictwem i energetyką oraz Iberdrola Engineering and Construction Poland Sp. z o.o., która wykonuje projekty inżynieryjne oraz świadczy usługi konsultingowe związane z oddawaniem do użytku gotowych inwestycji w energetyce.

Charakterystyka sektora elektroenergetycznego w Polsce

Obecna struktura sektora elektroenergetycznego w Polsce jest rezultatem procesów konsolidacyjnych przeprowadzonych w latach 2006 – 2007, które stanowiły realizację założeń *„Programu dla elektroenergetyki”* przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r. W ramach tych procesów utworzone zostały cztery pionowo zintegrowane grupy energetyczne, zajmujące się wytwarzaniem, dystrybucją oraz obrotem energią elektryczną. Jednocześnie przesył energii został zintegrowany w obrębie jednego, nowoutworzonego przedsiębiorstwa, tj. PSE Operator S.A. z siedzibą w Konstancinie-Jeziornie. Obok Grupy PGE, działającej w centralnej i wschodniej Polsce, powstały wówczas:

- Grupa Tauron (ze spółką dominującą Tauron Polska Energia S.A. w Katowicach) prowadząca działalność na terenie Polski południowej,
- Grupa Energa (ze spółką dominującą Energa S.A. w Gdańsku), która prowadzi działalność w Polsce północnej
- Grupa Enea (ze spółką dominującą Enea S.A. w Poznaniu) działająca w Polsce zachodniej.

Obok czterech ww. grup energetycznych obecnie na polskim rynku elektroenergetycznym działa również szereg innych producentów energii, wśród których najbardziej znaczącymi są: Grupa EDF, Grupa GDF Suez (obie z siedzibami we Francji) i ZE PAK S.A. z siedzibą w Koninie.

W ramach sektora elektroenergetycznego wyodrębnić można następujące podstawowe obszary działalności: wytwarzanie, przesył, dystrybucja, obrót hurtowy i obrót detaliczny.

I. Wytwarzanie

W tym obszarze można wyodrębnić elektrownie konwencjonalne, które wytwarzają energię elektryczną przy wykorzystaniu nieodnawialnych źródeł energii (głównie węgla kamiennego i brunatnego) oraz elektrownie niekonwencjonalne, wykorzystujące odnawialne źródła energii (przede wszystkim elektrownie wodne oraz farmy wiatrowe, przy czym energię elektryczną ze źródeł odnawialnych generują również źródła konwencjonalne, wykorzystując do tego np. biomasę). W ramach elektrowni konwencjonalnych wyodrębnia się elektrownie systemowe, zwane także elektrowniami zawodowymi, oraz elektrownie przemysłowe. Wynika stąd, iż rynek produkcji energii elektrycznej w Polsce obejmuje produkcję energii z różnych źródeł. Na koniec września 2012 r. zainstalowana moc w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym wynosiła 38,1 GW (w tym ze źródeł odnawialnych 3,7 GW). Pozwoliło to na wytworzenie 119,5 TWh energii elektrycznej (w tym ze źródeł odnawialnych 12,1 TWh)[2].

Należy podkreślić, iż wzrasta udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii elektrycznej. Główną przyczyną tego wzrostu są programy środowiskowe i energetyczne Unii Europejskiej[3]. Udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w całkowitej ilości energii wyprodukowanej w Polsce stanowił 4,6% w 2008 r., a w 2011 r. wynosił już 7,9%. Aktualnie planuje

[2] Źródło: ARE S.A. - „Informacja statystyczna o energii elektrycznej" (grudzień 2011, wrzesień 2012).
[3] Tzw. „Pakiet klimatyczno-energetyczny" ustanawia obowiązkowy cel krajowy dotyczący zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w EU. Udział ten powinien wzrosnąć do 20% w 2020 r.

się, że do 2020 r. udział energii odnawialnej będzie stanowił ok. 15% całkowitej produkcji energii elektrycznej[4].

W celu stymulowania rozwoju określonych źródeł wytwarzania energii elektrycznej i wzrostu produkcji energii w tych źródłach wprowadzono system certyfikatów. Obecnie w Polsce systemem certyfikatów objęte są następujące rodzaje źródeł wytwarzania energii elektrycznej:

- źródła odnawialne – zielone certyfikaty,
- źródła wytwarzające energię elektryczną w procesie kogeneracji, spalające paliwa węglowe – czerwone certyfikaty,
- źródła wytwarzające energię elektryczną w procesie kogeneracji o mocy zainstalowanej poniżej 1 MW lub spalające paliwa gazowe – żółte certyfikaty,
- źródła wykorzystujące gaz z odmetanowania kopalń lub biogaz z przetwarzania biomasy – fioletowe certyfikaty.

System ten uprawnia producenta określonego rodzaju energii elektrycznej do otrzymania świadectw pochodzenia (certyfikatów). Popyt na świadectwa generowany jest przez przedsiębiorstwa energetyczne sprzedające energię do odbiorców finalnych. Zgodnie bowiem z obowiązującym obecnie prawem są one zobowiązane do przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki (dalej „Prezes URE") certyfikatów w ilości odpowiadającej części sprzedanej energii elektrycznej do odbiorców finalnych lub poniesienia opłaty zastępczej. Ilość koniecznych do umorzenia certyfikatów wynika z odgórnie ustalonego obowiązku procentowego w stosunku do wolumenu energii sprzedanej do odbiorców końcowych. System certyfikatów zakłada możliwość spełnienia obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia poprzez uiszczenie opłaty zastępczej na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jej wielkość jest ustalana przez Prezesa URE.

[4] Źródło: URE - „Moc zainstalowana koncesjonowanych instalacji OZE; stan na dn. 31.12.2012 r."

II. Przesył energii elektrycznej

Operatorem Systemu Przesyłowego w Polsce (OSP) jest PSE Operator S.A. Obowiązkiem OSP jest zapewnienie bezpiecznej i ekonomicznej pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Spółka ta przesyła energię elektryczną sieciami najwyższych napięć, tj. 220 kV i 400 kV i zarządza rynkiem bilansującym (bilansowanie systemu polega na równoważeniu zapotrzebowania na energię elektryczną z jej dostawami) oraz ograniczeniami systemowymi w celu zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania systemu elektroenergetycznego. OSP jest również odpowiedzialny za udostępnianie zdolności przesyłowych w celu wymiany transgranicznej energii elektrycznej.

III. Dystrybucja energii elektrycznej

Z dniem 1 lipca 2007 r. nastąpił rozdział działalności dystrybucyjnej (dostarczania energii elektrycznej odbiorcom końcowym, m.in. gospodarstwom domowym, zakładom przemysłowym, instytucjom itp.) od działalności polegającej na sprzedaży energii elektrycznej. Rolę dystrybutorów pełnią wyodrębnieni w ramach grup energetycznych operatorzy systemów dystrybucyjnych (OSD). OSD są operatorami sieci 110 kV oraz średniego i niskiego napięcia. Działalność, polegającą na dystrybucji energii elektrycznej na terenie Polski prowadzą przede wszystkim PGE Dystrybucja S.A. w Lublinie (wschodnia i centralna Polska), Tauron Dystrybucja S.A. w Krakowie (południowa Polska, w tym Górny Śląsk[5]), Energa-Operator S.A. w Gdańsku (północna Polska), Enea Operator Sp. z o.o. w Poznaniu (środkowo - zachodnia Polska) oraz RWE Stoen Operator Sp. z o.o. w Warszawie (miasto stołeczne Warszawa).

Działalność dystrybucyjna pozostałych podmiotów ograniczona jest do niewielkich obszarów. Przykładowo PKP Energetyka Sp. z o.o. w Warszawie świadczy usługi dystrybucyjne na obszarach położonych w pobliżu sieci kolejowej PKP.

[5] Do końca 2011 r. dystrybucja energii na Górnym Śląsku prowadzona była przez Vattenfall Distribution Poland SA w Gliwicach.

IV. Obrót hurtowy

Hurtowy obrót energią elektryczną odbywa się zasadniczo w dwóch segmentach, tj. konkurencyjnym i na tzw. rynku bilansującym. Segment konkurencyjny obejmuje w szczególności:

- kontrakty bilateralne, zawierane pomiędzy wytwórcami energii a przedsiębiorcami prowadzącymi obrót energią oraz odbiorcami energii oraz
- Towarową Giełdę Energii S.A. (dalej „TGE S.A."), na której handel z fizyczną dostawą energii elektrycznej realizowany jest poprzez tzw. Rynek Dnia Bieżącego, Rynek Dnia Następnego oraz Rynek Terminowy. W 2011 r. udział sprzedaży energii elektrycznej na giełdzie stanowił 58,7% całkowitego wolumenu sprzedaży energii elektrycznej przez jej wytwórców[6].

Rynek bilansujący to segment rynku, w którym OSP (PSE Operator S.A.) bilansuje różnice pomiędzy transakcjami zawartymi między poszczególnymi uczestnikami rynku a rzeczywistym zapotrzebowaniem na energię elektryczną. Rynek bilansujący jest rynkiem technicznym zamykającym bilans energii w całym systemie elektroenergetycznym. Umożliwia on zakup ilości energii elektrycznej pobranej przez odbiorców, na którą dostawcy nie mieli wcześniej zawartych umów (na rynku konkurencyjnym), a niezbędnej do zrównoważenia bilansu. Ponadto na rynku tym możliwa jest odsprzedaż tej ilości energii, która nie znalazła nabywców we wcześniej zawartych umowach sprzedaży.

V. Obrót detaliczny

Uczestnikami rynku detalicznego obok odbiorców końcowych są przedsiębiorstwa zarządzające siecią dystrybucyjną (OSD) i sprzedawcy energii elektrycznej (przedsiębiorstwa obrotu energią). Na rynku sprzedaży detalicznej energii elektrycznej obok tzw. sprzedawców „zasiedziałych", którzy pozostali po wyodrębnieniu operatorów sieci dystrybucyjnej i pełnią funkcję sprzedawców z urzędu względem odbiorców w gospodarstwach domowych, którzy nie zdecydowali się na wybór nowego sprzedawcy, działają również sprzedawcy nie wywodzący się

[6] Źródło: Sprawozdanie z działalności Prezesa URE w 2011 r.

ze struktur dawnych spółek dystrybucyjnych. Ogólna liczba podmiotów posiadających koncesję na obrót energią elektryczną wynosiła w 2011 r. ok. 340 (wg Raportu Prezesa URE z 2011 r.).

Po stronie popytowej rynku detalicznego energii elektrycznej znajduje się ok. 16,5 mln odbiorców końcowych, spośród których nieco ponad 82% stanowią gospodarstwa domowe. Jednocześnie wolumen sprzedaży energii dla tej grupy nie jest wysoki i stanowi w sumie ok. 25% całkowitej sprzedaży energii elektrycznej.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt. 9 ustawy antymonopolowej przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny).*

Mając na względzie definicję rynku właściwego oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. *w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców* (Dz. U. Nr 134, poz. 937) organ antymonopolowy uznał, iż:

A) Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ **w układzie horyzontalnym** na:

- krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej,
- krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną.

<u>Krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej</u>

Zarówno Grupa PGE, jak i Iberdrola Polska prowadzą działalność w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej. Energia elektryczna nie ma substytutów, tym samym stanowi odrębny rynek w aspekcie produktowym. Należy jednocześnie zaznaczyć, że zgodnie z aktualnym orzecznictwem Prezesa

Urzędu (decyzje Nr DKK-1/2011 z dnia 13.01.2011 r. i Nr DKK-149/2011 z dnia 30.11.2011 r.) nie wprowadza się rozróżnienia (segmentacji) między energią wytworzoną w różnych źródłach. Stąd też, chociaż większość energii elektrycznej wytwarzana przez Grupę PGE pochodzi ze źródeł konwencjonalnych, a Iberdrola Polska wytwarza energię wyłącznie w źródłach odnawialnych, należy uznać, iż obaj uczestnicy koncentracji działają na tym samym rynku produktowym.

W aspekcie geograficznym Prezes Urzędu w powyższych decyzjach, a także we wcześniejszych[7], definiował rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej jako rynek krajowy, obejmujący terytorium Polski. Argumentem przemawiającym za takim określeniem rynku był brak przeszkód, aby energia elektryczna wytwarzana w jednym regionie kraju była kupowana przez odbiorcę z innego regionu (większość mocy w zakresie wytwarzania energii elektrycznej zainstalowana jest na południu Polski, a energia z tego regionu sprzedawana jest w całym kraju). Z drugiej natomiast strony organ antymonopolowy uwzględnił istniejące bariery co najmniej natury technicznej (zbyt mała przepustowość sieci transgranicznych) aby można było uznać, iż rynek ten jest szerszy niż krajowy. Także Komisja Europejska w swoich decyzjach definiuje rynek wprowadzania do obrotu energii elektrycznej jako rynek krajowy[8]. Również Grupa PGE podziela takie określenie rynku w aspekcie geograficznym.

Na podstawie danych przekazanych przez PGE S.A. poniżej przedstawiono udziały uczestników koncentracji w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej (z uwzględnieniem energii wytwarzanej w źródłach odnawialnych):

[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 4] **Tabela 1**

Wyszczególnienie	2012 r.	Udział
Kraj: - wielkość produkcji energii elektrycznej	146,44 TWh	100%

[7] Przykładowo w decyzjach Nr DOK-19/07 z dn. 16.02.2007 r., Nr DKK-104/10 z dn. 11.10.2010 r.
[8] Np. w decyzjach: COMP/M.4180 - Gaz de France/Suez; COMP/M.5467 - RWE/Essen; COMP/M.5512 - Electrabel/E.ON.

- w tym ze źródeł odnawialnych	16,78 TWh	100%
Grupa PGE: - wielkość produkcji energii elektrycznej - w tym ze źródeł odnawialnych		[9]
Iberdrola Polska*: - wielkość produkcji energii elektrycznej - w tym ze źródeł odnawialnych		

Źródło: zgłoszenie zamiaru koncentracji
**Wielkość produkcji i udziały odnoszą się do działających farm wiatrowych, stanowiących część mienia Iberdrola Polska nabywanego Przez PGE S.A.*

Z powyższych danych wynika, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej wynosić będzie ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 5]**, przekroczy więc poziom 20%, czyli jest to rynek, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym. Podkreślić przy tym należy, że udział, który Grupa PGE osiągnie w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej w wyniku przeprowadzenia koncentracji, wynika przede wszystkim z poziomu dotychczasowego udziału Grupy PGE w tym rynku.

Jako swoich największych konkurentów na rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej Grupa PGE wskazuje trzy inne grupy energetyczne działające na terenie Polski, a mianowicie Grupę Tauron z udziałem w tym rynku na poziomie ok. 15%, francuską Grupę EDF z udziałem ok. 10% i Grupę Enea, której udział wynosi ok. 8%.

[9] W Tabeli 1 i 2 w nawiasach podano udziały, które Grupa PGE osiągnie w wyniku przeprowadzenia równoległej koncentracji, polegającej na nabyciu kilku polskich spółek, należących do duńskiej Grupy Dong, które również wytwarzają energię elektryczną w źródłach odnawialnych (energię wiatrową). Transakcja ta była przedmiotem odrębnego zgłoszenia (sygn. akt: DKK1-421/10/13/GG), które wpłynęło do Prezesa Urzędu w dniu 12.03.2013 r.

Krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną

Rynek obrotu hurtowego energią elektryczną stanowi następny szczebel obrotu w stosunku do wytwarzania energii elektrycznej. W aspekcie geograficznym, analogicznie jak w przypadku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, należy uznać, iż obejmuje on obszar Polski. Z jednej strony nie ma bowiem przeszkód, aby energia elektryczna wytwarzana w jednym regionie kraju była kupowana przez odbiorcę z innego regionu (większość mocy w zakresie energii elektrycznej zainstalowanych jest na południu Polski, energia pochodząca stąd sprzedawana jest natomiast w całej Polsce). Z drugiej strony istnieją bariery, co najmniej natury technicznej (zbyt mała przepustowość sieci transgranicznych), aby można było uznać, iż rynek ten jest szerszy niż krajowy. Na krajowym rynku obrotu hurtowego energię elektryczną oferują wytwórcy (elektrownie, elektrociepłownie) oraz przedsiębiorstwa obrotu, przy czym, jak już wcześniej podano, większość obrotów hurtowych (ok. 60%) dokonywana jest obecnie poprzez giełdę.

Obok Grupy PGE jako głównych uczestników rynku obrotu hurtowego energią elektryczną można wskazać Grupy: Tauron, Energa, Enea oraz ZE PAK S.A. Ponadto, według Raportu Prezesa URE z 2011 r., w rynku tym uczestniczy także ok. 340 podmiotów, posiadających ważne koncesje na obrót energią elektryczną,. Podmioty te mogą prowadzić obrót zarówno hurtowy, jak i dostarczać energię do odbiorców końcowych.

Poniżej przedstawiono wielkość udziałów uczestników koncentracji w krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną:

[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 6] **Tabela 2**

Wyszczególnienie	2011 r.*	Udział
Kraj: - wielkość obrotów hurtowych energią elektryczną	159,1 TWh	100%
Grupa PGE:		

- sprzedaż hurtowa (wielkość)		
Iberdrola Polska: - sprzedaż hurtowa (wielkość)		

* *Dane za 2012 r. dotyczące obrotów hurtowych nie są jeszcze dostępne.*
Źródło: zgłoszenie zamiaru koncentracji

Z danych w Tabeli 2 wynika, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną będzie wynosił ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 7]**, przekroczy zatem poziom 20%, a więc jest to rynek, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym. Podobnie jak w przypadku krajowego rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej poziom udziału, który Grupa PGE osiągnie w krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną po przeprowadzeniu obu koncentracji, wynika przede wszystkim z wielkości dotychczasowego udziału w tym rynku Grupy PGE.

Jednocześnie, zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez PGE S.A., nie można podać udziałów w powyższym rynku konkurentów Grupy PGE, czyli wymienionych na str. 15 decyzji innych uczestników krajowego rynku obrotu hurtowego energią elektryczną. W wyniku wprowadzenia tzw. obowiązku giełdowego, dane dotyczące wielkości i wartości transakcji realizowanych przez poszczególnych uczestników obrotu w segmencie giełdowym są niedostępne, objęte są bowiem tajemnicą przedsiębiorstwa zgodnie z regulacjami TGE S.A. Również w sprawozdaniach Prezesa URE powyższe dane nie są obecnie publikowane – po raz ostatni udostępniono je w domenie publicznej w 2011 r.

Ponadto należy wspomnieć, iż zarówno Grupa PGE, jak i Iberdrola Polska są uczestnikami rynku obrotu tzw. zielonymi certyfikatami. Zgodnie z orzecznictwem Prezesa Urzędu (decyzja Nr DKK-1/2011 z dnia 13.01.2011 r.) każdy „kolor" certyfikatu stanowi odrębny rynek produktowy, natomiast w aspekcie geograficznym są określane jako rynki krajowe. W tak określonym rynku, tj. w krajowym rynku obrotu zielonym certyfikatami, udziały Grupy PGE i Iberdrola Polska w 2012 r. wynosiły odpowiednio ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 8].** W tym miejscu

należy zaznaczyć, że udział Grupy PGE w powyższym rynku odbiega od wielkości udziału Grupy PGE w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych podanym w Tabeli 1. Wynika to z faktu, iż bilans praw majątkowych do świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych w Grupie PGE jest ujemny, co oznacza, że w celu pokrycia zapotrzebowania Grupy na te prawa majątkowe występuje konieczności dokupienia ich na rynku zewnętrznym. Stąd też podany powyżej szacunkowy udział Grupy PGE w krajowym rynku obrotu zielonym certyfikatami bazuje na wielkości rynku w segmencie regulowanym (giełdowym), w którym uczestniczy Grupa PGE, tj. na informacji, że w 2012 r. ilość zielonych certyfikatów znajdujących się w obrocie regulowanym odpowiadała ok. 19,3 MWh energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych.

Tak więc łączne udziały uczestników koncentracji w krajowym rynku obrotu zielonymi certyfikatami nie przekroczą poziomu 20%[10], nie jest to zatem rynek, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

B) Koncentracja wywiera wpływ **w układzie wertykalnym** na:

- krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną.

Uzasadniając powyższe można wskazać, iż pomiędzy uczestnikami koncentracji potencjalnie mogą zaistnieć relacje typu dostawca – odbiorca, tzn. Iberdrola Polska, jako wytwórca energii elektrycznej w źródłach odnawialnych (niższy szczebel obrotu), może sprzedawać tę energię Grupie PGE, prowadzącej działalność na kolejnym szczeblu obrotu, czyli na rynku obrotu hurtowego energią elektryczną.

Oba rynki właściwe, które potencjalnie mogą być powiązane wertykalnie, tj. krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej oraz krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną, a także udziały uczestników koncentracji w tych rynkach zostały przedstawione w punkcie A uzasadnienia decyzji.

[10] Uwzględniając również koncentrację z udziałem spółek z Grupy Dong, o której mowa w przypisie 9.

Ze względu na udział Grupy PGE w krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną, przekraczający poziom 30%, należy uznać, że jest to rynek, na który koncentracja może wywierać wpływ w układzie wertykalnym.

C) W przedmiotowej sprawie występują rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie konglomeratowym**.

Są to rynki właściwe, na których prowadzi działalność Grupa PGE (Grupa Iberdrola nie posiada ponad 40% udziału w żadnym rynku właściwym), a mianowicie:

- lokalne rynki wydobycia i sprzedaży węgla brunatnego, obejmujące rejon Bełchatowa i rejon Bogatyni, w których Grupa PGE posiada po **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 9]** udziału;
- lokalne rynki wytwarzania i sprzedaży ciepła[11] dostarczanego przez elektrociepłownie i elektrownie zarządzane przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Są to rynki obejmujące teren: Rzeszowa (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Rzeszów), Bogatyni (ciepło dostarcza Elektrownia Turów), Bydgoszczy (ciepło dostarcza Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz), Lublina (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Lublin-Wrotków), Dobrzynia Wielkiego i Czarnowąsów (ciepło dostarcza Elektrownia Opole), Bełchatowa i Rogowca (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Bełchatów), Zgierza (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Zgierz), Kielc (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Kielce), Gorzowa Wielkopolskiego (ciepło dostarcza Elektrociepłownia Gorzów), Gryfina i Szczecina (ciepło dostarcza Zespół Elektrowni Dolna Odra);
- lokalny rynek dystrybucji energii elektrycznej[12], na którym prowadzi działalność PGE Dystrybucja S.A., obejmujący obszar województw:

[11] Lokalny charakter rynku ciepła uwarunkowany jest specyficznymi cechami produktu jakim jest ciepło (gorąca woda lub para wodna), uniemożliwiającymi jego transport na większe odległości. Pod względem geograficznym powyższe rynki wyznaczane są zwykle przez zasięg terytorialny sieci ciepłowniczej zasilanej przez danego producenta ciepła, który na ogół działa w warunkach monopolu naturalnego.

[12] Względy techniczne warunkujące przesył energii sieciami średnich i niskich napięć determinują lokalny charakter rynku dystrybucji energii elektrycznej. Jest to obszar, na którym umiejscowiona jest sieć danego dystrybutora, mającego naturalny monopol na terenie swojego działania.

lubelskiego, łódzkiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego;

- krajowy rynek usług systemowych, w którym Grupa PGE szacuje swój udział na ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 10]**.

Ocena skutków planowanej koncentracji

Przepis art. 18 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. W ocenie organu antymonopolowego w wyniku przedmiotowej koncentracji nie dojdzie jednak do istotnego ograniczenia konkurencji. Uzasadniając powyższe należy wskazać co następuje:

W przedmiotowej sprawie rynkami właściwymi, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym są: krajowy rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej oraz krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną. Po koncentracji (uwzględniając wcześniejszą transakcję z udziałem spółek z Grupy Dong) łączne udziały Grupy PGE w obu tych rynkach przekroczą wprawdzie 20%, ale nie osiągną poziomu, z którym ustawa antymonopolowa wiąże posiadanie pozycji dominującej na rynku, tj. 40%. Należy przy tym podkreślić, iż poziom łącznych udziałów po przeprowadzeniu koncentracji będzie w głównej mierze wynikał z dotychczasowych udziałów Grupy PGE w powyższych rynkach. W wyniku koncentracji udział Grupy PGE w krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej oraz w krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną zwiększy się o ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – zał. pkt 11]**, czyli można uznać, iż będzie to wzrost marginalny. Ponadto w przypadku rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej wzrost udziału Grupy PGE będzie miał *de facto* miejsce w segmencie wytwarzania energii w źródłach odnawialnych (energii wiatrowej), w którym to segmencie łączny udział Grupy PGE

po koncentracji będzie kształtował się na poziomie poniżej 20%. Planowana koncentracja nie będzie więc wywierała wpływu w układzie horyzontalnym na ten segment krajowego rynku wytwarzania energii elektrycznej.

Reasumując można stwierdzić, iż minimalny wzrost siły rynkowej Grupy PGE uzyskany w wyniku przeprowadzenia planowanej koncentracji nie zakłóci efektywnej konkurencji na krajowym rynku wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej oraz na krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną – na rynkach tych zachowane zostanie *status quo* sprzed dokonania koncentracji.

Rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym jest krajowy rynek obrotu hurtowego energią elektryczną Na rynku tym bowiem mogą potencjalnie zaistnieć powiązania typu dostawca – odbiorca między uczestnikami koncentracji i jednocześnie udział w tym rynku Grupy PGE przekracza 30%. Zdaniem organu antymonopolowego ocena skutków przedmiotowej koncentracji z punktu widzenia powiązań wertykalnych na krajowym rynku obrotu hurtowego energią elektryczną jest zbieżna z przesłankami wskazanymi powyżej przy ocenie skutków koncentracji na rynkach powiązanych horyzontalnie.

Koncentracja będzie wywierać wpływ w układzie konglomeratowym na wskazane w punkcie C uzasadnienia decyzji lokalne rynki, na których prowadzi działalność Grupa PGE w zakresie wydobycia i sprzedaży węgla brunatnego, wytwarzania i sprzedaży ciepła oraz dystrybucji energii elektrycznej, a także na krajowy rynek usług systemowych. W ocenie organu antymonopolowego w przypadku powyższych rynków brak jest podstaw aby stwierdzić, że silna pozycja Grupy PGE na tych rynkach może zostać wykorzystana w celu istotnego wzmocnienia dotychczasowej pozycji Grupy Iberdrola na rynkach, na których prowadzi działalność (z uwagi na brak istotnych powiązań pomiędzy rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym a rynkami, na których prowadzi działalność Grupa Iberdrola).

Konkludując należy stwierdzić, że planowana koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 18 ustawy antymonopolowej.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479^{28} § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), od niniejszej decyzji służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów

Zastępca Dyrektora
Departamentu Kontroli Koncentracji
Danuta Gruszczyńska

Otrzymuje:

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Warszawa
za pośrednictwem:
Pana Lecha Najbauera
K & L Gates Jamka Sp.k.
Al. Jana Pawła II 25
00-854 Warszawa

(decyzja z załącznikiem)